



گفت و گو با

یاقوب‌علی برجی*

🗨️: به نظر شما مهم‌ترین انتظاری که از مجله حوزه وجود داشته،

چه بوده است؟

● در ابتدا باید به این مسأله اشاره کنم که از هر نشریه‌ای یک انتظار خاص وجود دارد و نشریات دارای جایگاه و مرتبه‌های خاص خود هستند.

برخی نشریات، دارای وظیفه اطلاع‌رسانی و برخی ترویجی و برخی پژوهشی هستند. طبیعی است هر کدام از این نشریات ویژگیهای خاص خود را دارند. به عنوان مثال:

* از دانش‌آموختگان حوزه و دانشگاه. دارای کارشناسی ارشد از تربیت مدرس قم و دکترای دانشگاه امام صادق(ع). استاد حوزه (تدریس منطق مظفر، معالم الاصول، قواعد فقه، اصول فقه، شرح لمعه) و دانشگاه (تدریس در دانشگاه فردوسی مشهد ۷۱-۷۲، در مدرسه عالی تربیتی و قضایی قم و مجتمع آموزش عالی ۷۳-۷۸). نویسنده و پژوهشگر و همکاری علمی با مراکز تحقیقاتی حوزه: (مرکز فرهنگ و معارف قرآن، دائرةالمعارف فقه اهل بیت، مدرسه امام خمینی، مؤسسه احیاء آثار امام خمینی در گروه زمان و مکان، مجلات علمی- تخصصی) مرکز مطالعات و تحقیقات حوزه نمایندگی ولی فقیه در وزارت جهادکشاورزی و... دارای آثار علمی، مقاله‌ها: سیری در «انوار الهدایه» نوشته امام خمینی، تحقیق و تصحیح کتاب الخلاصه فی علم الکلام، بدعت و دیدگاه‌های مختلف، طرحی در باب تهیه دائرةالمعارف فقه اسلامی، بدعت در فقه اسلامی، روشنفکران و تجددطلبی و...، کتابها: سیمای کارگزاران، اخلاق کارکنان، راز نیک‌بختی، ولایت در قرآن، سیر تاریخی نظریه ولایت فقیه و....

اگر نشریه دارای مشی اطلاع رسانی است، باید اطلاعات و محتوای آن، به روز باشد.

اگر نشریه ترویجی است، باید نیازهای دینی و فرهنگی جامعه را شناسایی کند. اگر نشریه پژوهشی باشد انتظار نوآوری و ابداعات در عرصه های مختلف، از آن وجود دارد.

با این مقدمه من فکر می کنم نشریه حوزه از جایگاه، منزلت و وظیفه سنگینی برخوردار است.

🔗 : این وظیفه و منزلت چگونه باید تبیین و پیاده شود؟

● اگر ما دغدغه یافتن جایگاه مناسب در آینده را داشته باشیم، می توانیم بر این اساس جایگاه بهتری برای نشریات خودمان تعریف کنیم. به طور کلی با تداوم وضعیت موجود، زمینه افول و ترک خوانندگان فراهم می گردد؛ اما برای این که بتوانیم در جامعه و بخصوص در میان نسل جوان و دانشگاهی و اهل فضل و فرهیختگان، جایگاه مناسبی پیدا کنیم، باید هم در شکل و هم در محتوای مطالب، در اندیشه تحول باشیم. بویژه در وضعیت موجود، رسانه های بیگانه و سایتهای مختلف و اینترنت و... رقیب ماست و برای مقابله با آنها و ایجاد تحولات تازه باید دارای اندیشه نو و تجربه کافی باشیم.

🔗 : به نظر شما، رویکرد مجله حوزه در نوپردازی و ایجاد تحول

چگونه بوده است؟

● مجله حوزه، جزو پیشگامان مجلات دینی و ارزش مند است. انعکاس افکار جدید حوزه از وظایف نشریات دینی بخصوص مجله حوزه است که تا حدودی موفق بوده است؛ لیکن بیش از این باید مورد توجه واقع شود. به نظر من دایره نویسندگان این نشریه محدود بوده است که باید این مسأله

را حل کرد. البته در این نشریه مصاحبه‌های خوبی با علما و مدرسان حوزه صورت گرفته است. گفت‌وگوهای خوبی با صاحب‌نظران دینی و کارشناسان حوزه‌ی انجام گرفته است که تحولاتی را در حوزه باعث شده است.

🔗 : به نظر جناب عالی، چه کاستیهایی در مجله وجود داشته و دارد

و برای برطرف کردن و تبدیل آنها به قوت، چه پیشنهادهایی دارید؟

● بنده معتقدم چند ضعف مهم در نشریه حوزه وجود داشته و اکنون هم وجود دارد. امیدوارم گردانندگان این نشریه جالب، در رفع آنها بکوشند.

۱. رسالت این نشریه مبهم است آیا مجله حوزه، یک نشریه اطلاع‌رسانی است؟ یا یک نشریه ترویجی است؟ یا یک نشریه پژوهشی است؟

اگر خواننده‌ای به بررسی و مرور این نشریه پردازد، با این مسائل مواجه خواهد شد. در برخی از صفحه‌ها به امور ترویجی و در برخی به امور اطلاع‌رسانی و در برخی از صفحه‌ها به مسائل پژوهشی پرداخته شده است؛ در حالی که موضع هر نشریه باید از ابتدا مشخص و معین باشد.

۲. گستردگی یا عدم تعیین موضوع خاصی که این نشریه دنبال می‌کند؛ یعنی هر مطلبی و از هر بایی در این نشریه مطرح می‌شده و می‌شود و نشریه تاکنون به تمام عرصه‌های تعالیم دینی متعرض شده است. به نظر من این نشریه برای آینده خودش، باید یک رسالتی را تعریف کند و براساس تقسیم‌بندی‌هایی که در جهان ایران وجود دارد، موضوع‌بندی و در آن مسیر جهت‌گیری شود. البته شاید این رسالت برای دست‌اندرکاران آن روشن باشد لیکن برای خوانندگان شفاف نیست.

۳. استفاده از مطالب نویسندگان تکراری و همیشگی است. این نوع رفتار را نمی‌توان به عنوان انعکاس و اطلاع‌رسانی افکار حوزه و حوزویان نامید، بلکه انعکاس افکار عده‌ای مشخص است. این نوع نشریه را می‌توان مانند یک کتاب تلفی کرد یا به تعبیری چند کتاب در یک کتاب جمع‌آوری شده است.

به هر حال، اینها مواردی از کاستی‌هایی است که به نظر من وجود دارد و متولیان نشریه باید به این موضوع و رفع آن بیندیشند و اقدام متناسب با آن داشته باشند.

نقاط قوت و کارآمدهای مجله حوزه، به نظر شما در طرح چه

موضوعها و نگاه‌هایی است.

● به نظر من این نشریه نقاط قوت بسیاری داشته است:

۱. از نقاط قوت و برجسته آن پیشگامی نشریه در برابر همه نشریات دیگر حوزوی است که عرصه را برای دیگر نشریات حوزوی باز کرد و این یک نقطه قوت و ارزشمند است.

۲. پرداختن به حوزه و متون درسی آن، نقاط قوت و ضعف حوزه و ایجاد زمینه برای تحولات در حوزه از دیگر نقاط قوت این نشریه است.

۳. پرداختن به دستورالعملها و توصیه‌های اخلاقی بزرگان و ترویج آنها، برای خوانندگان و مخاطبان، بسیار با اهمیت بوده است.

۴. انجام مصاحبه‌های متنوع که از بزرگان، در این مجموعه به ارمغان مانده است از نقاط قوت نشریه به شمار می‌آید و امیدوارم در آینده نیز تداوم پیدا کند.

باتوجه به نقاط ضعف و قوتی که برای نشریه برشمردید،

ارزیابی کلی شما از دو دهه عملکرد آن چیست؟

● در مجموع، نشریه امیدوارکننده و خوبی است و کار ارزشمندی صورت می‌گیرد. به نظر من جا دارد این نشریه به قضاوت و بررسی نظرات خوانندگان و مخاطبان خود پردازد و گروهی مأمور تحقیق در این نظرات شوند و از مجموع این نظرات راهکاری برای آینده نشریه تعریف کنند. از دیگر مواردی که می‌تواند برای آینده نشریه بسیار مفید باشد، این که بررسی شود چه خلأهایی در حوزه‌های علمی وجود دارد و نشریه، سمت و سوی خود را برای رفع این خلأها تنظیم کند.